

AANVULLENDE GEGEVENS OVER HET VOORKOMEN VAN DE RIETGANS (ANSER FABALIS) IN HET
WESTEN VAN DE NOORDOOSTPOLDER EN HET ZUIDEN VAN FRIESLAND IN 1975-1976
(SOME DATA ON THE OCCURRENCE OF THE BEAN GOOSE IN THE WEST OF THE NOORDOOST-
POLDER AND THE SOUTH OF FRIESLAND IN 1975-1976)

Jules Philippona

Inleiding

In het westen van de Noordoostpolder overwinteren sedert een aantal jaren rietganzen. Het voorkomen van ganzen in deze polder en in de Flevopolders is beschreven door De Jong en Philippona (1975).

In 1975-76 was de rietgans in het westen van de Noordoostpolder, vooral in het deel tussen Urk en Lemmer talrijker dan in de voorafgaande jaren. De belangrijkste concentraties lagen meestal niet meer dan vier km. van het IJsselmeer.

De aantallen rietganzen

In tabel 1 zijn voor een aantal data de waargenomen aantallen vermeld.

De periode van voorkomen loopt vanaf eind november 1975 tot de tweede helft van februari 1976. De maximaantallen werden vastgesteld tussen eind december en eind januari. Het maximum van ongeveer 7000 rietganzen ligt vrij ver boven dat van de winters ervoor, dat meestal schommelde tussen 1000 en 2000 exemplaar.

De waarneming van 2000 rietganzen op 22 februari in het zuiden van Friesland bij Oosterzee sluit aan bij de gegevens van de Noordoostpolder. Een dergelijk groot aantal is voor Friesland uitzonderlijk.

De voedsel terreinen

Zoveel mogelijk is nagegaan welke typen voedsel terreinen door rietganzen bezocht werden. Hieronder volgt een overzicht:

11 troepen met totaal 17000 ex. fourageerden op afgeogste suikerbietenakkers; 10 troepen met 9000 ex. op akkers (niet nader gespecificeerd); 3 troepen met 500 ex. op grasland; totaal 24 troepen met 26.500 ex. Tenslotte werden nog 6 troepen met 5000 ex. op onbekende voedsel terreinen gezien.

Rietganzen hadden sterke voorkeur voor suikerbietenakkers; In het begin waren hier bietenkoppen en loof aanwezig. Ook nadat de boeren akkers hadden leeggehaald, bleven daarop wel rietganzen komen, bijvoorbeeld 3000 ex. op 17 januari bij Espel.

In de loop van januari werden nog voor de vorstival steeds meer akkers omgeploegd. Het is niet uitgesloten dat de dalende aantallen rietganzen in die periode daarmee in verband staan.

Kol- en brandganzen die tegelijkertijd ook in het westen van de Noordoostpolder voorkwamen, zochten vooral voedsel op grasland. Dit wordt goed geïllustreerd door de waarneming van 6 januari bij de Creilertocht:

1200 kol- en 700 brandganzen fourageerden op grasland, 2000 rietganzen waren ernaast op een akker (waarschijnlijk een suikerbietenakker) te zien.

Slaapplaats

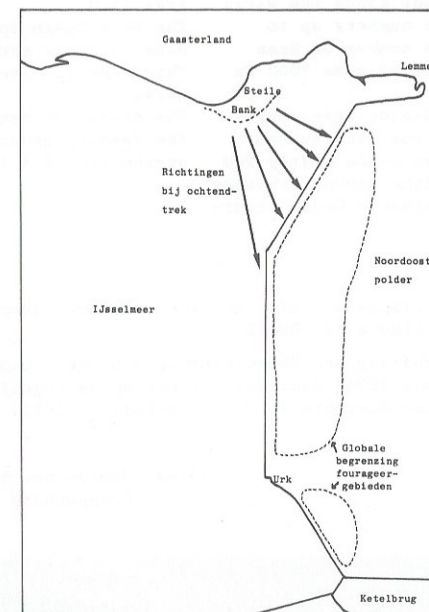
Op 10, 11, 25 januari en 1 februari werd op de dijk van de Noordoostpolder de ochtendtrek geobserveerd. Het bleek, dat de rietganzen over een breed front arriveerden uit de richting van de Steile Bank, de bekende ganzenslaapplaats voor de kust van Gaasterland. Figuur 1. De ganzen bereikten de polder vooral tussen de Rotterdamse Hoek en het verlengde van het Ruttense Pad.

De afstanden tussen de Steile Bank en de gebruikte voedsel terreinen varieerden tussen 5,5 km. en 20 km. De grootste afstand legden troepen af, die vlak ten noorden van het Urkerbos pleisterden.

De troepgrootte op de voedsel terreinen

Van 22 afzonderlijke fouragerende troepen rietganzen kon het aantal worden vastgesteld. De troepen tezamen leverden een totaal van 26.075 ex. op, dat geeft een gemiddelde van 1185 ganzen.

Figuur 1: Slaapplaats en fourageergebieden van de rietganzen in Friesland en in de Noordoostpolder.

Beschouwing

De rietgans is vanaf het einde van de jaren zestig in Nederland sterk in aantal toegenomen. Gedurende enige decennia ervoor kwamen hier, met uitzondering van een enkele strenge winter, zo ver bekend niet meer dan 5000 rietganzen voor. Nu echter zijn het jaarlijks 20.000 tot 30.000 ex. of zelfs meer. Het is inmiddels duidelijk geworden, dat de soort ook in de D.D.R. aanzienlijk talrijker geworden is (Naacke, 1976).

De belangrijke rietgansgebieden in ons land, zijn te vinden in het zuidwesten (Zeeland en noordelijke Delta), in het rivierengebied, in de IJsseldelta en in de IJsselmeerpolders (zowel de Noordoostpolder als de Flevopolder). Belangrijk zijn ook pleisterplaatsen op

de zandgronden van Noord-Brabant, Limburg en Drenthe, evenals de Dollard en de Groninger-waddenkust. Blijkens de waarnemingen in de Noordoostpolder in de afgelopen winter vertoont de rietgans de tendens zich verder naar het noorden uit te breiden. We zullen moeten afwachten of hierbij van een tijdelijke of een blijvend verschijnsel sprake is. In 1976-77 was de rietgans in het hier besproken gebied, opnieuw in grote aantallen aanwezig.

De aantallen rietganzen namen in de Noordoostpolder vanaf de tweede helft van januari af. De teruggang valt vóór de periode dat de wegtrek uit ons land begint. Het zou mogelijk zijn, dat er een correlatie bestaat met afname in het voedselaanbod.

Tabel 1: Rietganzen in de Noordoostpolder.

Table 1: Bean Geese in the Noordoostpolder.

datum date	aantallen numbers	datum date	aantallen numbers
22-11-75	22	11- 1-76	6925
29-11-75	2000	17- 1-76	5450
2-12-75	665	25- 1-76	3500
13-12-75	1300	1- 2-76	honderden-hundreds
26-12-75	6500*	14- 2-76	honderden-hundreds
4- 1-76	7100	21- 2-76	0
6- 1-76	7250		

* waarneming (observation)
E.P.R. Poorter

Summary

Bean Geese have occurred in the west of the Noordoostpolder since the early sixties, normally in numbers up to 1000 or 2000 Ex. The number of Bean Geese rose to a level of some 7000 Ex. in 1975-76.

Harvested sugarbeetfields were available for the geese from late autumn until midwinter. Bean Geese mostly fed on this type of feeding ground, whereas White-fronted and Barnacle Geese occur-

ring in the same area, mainly visited grassland.

The Bean Geese roosted on the Steile Bank, off the south coast of Friesland. This bank is a well-known roost for geese.

The distances between the roost and the feeding grounds in the polder varied from 5,5 to 20 km.

Literatuur

Jong, H. de en J. Philippona. 1975. Het voorkomen van ganzen in Noordoostpolder en Flevoland. *Limosa* 48: 60-73.

Naacke, J. 1976. Herbstzug und Überwinterung von Saat- und Blessgänsen in der DDR von 1972 bis 1974. Zentrale für die Wasservogelforschung der DDR. *Mitteilungen und Berichte* 8. Jahrgang-Heft 1: 5-71.

Adres: Noordermeent 29,
Kraggenburg (NOP).

Deel van een rietgans-familie.

De zeer grote gent links is vermoedelijk de West-Siberische Anser fabalis johanseni. Rechts een rietgans van het type Anser fabalis fabalis.

Klundert- februari 1964 (zie ook *Limosa* 38: 92 e.v.)